

זוּלָא

רמזים על פרשת השבוע

פרשת
שמות

מה בגליון?

מצרימה - שכינה ירדה
עמהם

קדמא ואזלא - הקדמת
היציאה על ידי קושי
השיעבוד

משה - שכינה עמו

האות מ' רוחניות / גשמיות
מים - רוחניות / גשמיות

המשמעות של 'באר'

כוחו של רועה ישראל -
לדאוג לכל יחיד

מהי - 'לבית' אש

מספר שנות השעבוד - לפי
גודל הפגם

בס"ד

מצרימה - שכינה ירדה עמהם

"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם" (שמות א א)

למה כתוב הבאים מצרימה ולא הבאים למצרים?

מצרימה בגימ' שכינה - 385. שירדה השכינה איתם למצרים 'אנכי ארד עמך מצרימה'.

וזה בכלל 'עמו אנכי בצרה' שאיפה שיהודי נמצא, הקב"ה נמצא על ידו.

פסוק

קדמא ואזלא - הקדמת היציאה על ידי קושי השיעבוד

"וַיִּצְרְרוּ אֶת-תַּיִהִים" (א יד)

רמז ידוע מהגר"א וימררו את חייהם בטעמים קדמא ואזלא, בגלל שהיו אמורים להיות 400 שנים ויצאו מקודם, למה יצאו קודם כתוב בחז"ל מפני קושי השיעבוד, היינו שהחליף הקב"ה את איכות השיעבוד בכמות ובמקום 400 שנות עבודה קיבלו 210 שנות עבודת פרך.

וזה בגלל וימררו את חייהם לכן - קדמא ואזלא, הקדימו ויצאו,

קדמא ואזלא - בגימ' 190 אלו אותם 190 שנים שהקדימו לצאת, זה מה שכתוב שהקב"ה חישב את הקץ.

פסוק

משה - שכינה עמו

"וַיִּתְּהַר הָאֱשֶׁה וַיִּתְּלַד בֶּן וַיִּתְּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא" (ב ב)

אומר רש"י כי טוב הוא. כשנולד נתמלא הבית כלו אורה (סוטה יב).

וירא אלקים את האור כי טוב, טוב מסמל אור,

עוד איתא בחז"ל (שם) שראתה שכינה עמו.

אומר ר' שמעון מאוסטרופולי זיע"א שהמילה 'ותרא' מסמל שכינה - המילה שכינה במילוי - ש-יין כ-ף י-וד נ-ון ה-י, סה"כ בגימ' - 601, המילה תרא בגימ' 601. (ועיין שם שכתב שהוא סוד נורא).

פסוק

האות מ' רוחניות / גשמיות

מים - רוחניות / גשמיות

"וַיַּגְדֵּל הַיָּלֶד וַתִּבְאֶהוּ לְבַת פְּרָעָה וַיְהִי לָהּ לְבֶן וַתִּקְרָא
שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַמַּיִם מָשִׂיתָהוּ" (ב י)

בכל המקומות התורה משתמשת בשם זה שנקרא על ידי בתיא, ויש לשאול למה בחרו בשם זה שקראה אותו בתיא?

עוד קשה על שם זה, לכאורה מה הקשר בגלל שמשכה אותו מהמים יקרא משוך?

ואם היתה מושכת אותו באיזה חפץ וכי היתה קוראת אותו כך?!

והנה, המהר"ל אומר ש-"מים" אין להם צורה, לכן הם מסמלים את החומר, בכך הוא מבאר את מה שכתוב אצל קריעת ים סוף 'ויבקעו המים' מבאר רש"י שם מחז"ל (ילקוט שמעוני רמז קסא) מלמד שנבקעו כל מימות שבעולם, ולא רק ים סוף. ולכאורה קשה למה גם האוקיינוס האטלנטי צריך להיבקע, הרי שם ישראל לא אמורים לעבור?

אומר המהר"ל, כל התאוות של הגשמיות באות ממים, הן המאכלים הצומחים, הן הבעלי חיים, שהרי הם ניזונים מן הקרקע, ויש נדון בראשונים אם נקראים גידולי קרקע.

נמצא אם כן שכאשר נבקעו המים כולם המשמעות של זה שנבקע כל יסוד המים כל התאוות כולם.

חשבתי, אם ניקח את המילה מים ונחלקה לשתיים [האותיות מ' תחילה וסוף והאות י' לחלק ל-2 שתי ה'] נקבל - מה הם,

בדומה למה שכתב המהר"ל במקום אחר שבהמה מלשון בה מה (אין בה תוספת וריבוי).

לפי זה, יכול להיות שמה שנמשה משה מן המים היינו מהמים של החומריות מן המים משיתיהו לכן נקרא שמו כך!

לכאורה קשה ש-מים מצד אחד מסמל חומריות כפי שאמר המהר"ל, אך מצד שני אנו מוצאים להיפך - אין מים אלא תורה (ב"ק יז), איך מסתדרים הדברים?

האמת היא שיש שני מים, דהנה ביום השני הקב"ה הפריד את המים 'יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים', יש מים עליונים ויש מים תחתונים, ואיתא בחז"ל שהמים התחתונים בכו על כך שהתרחקו מקוב"ה, עכ"פ כנראה שיש את שתי הבחינות,

חשבתי שזה מרומז במילה מים בעצמה;

שהרי המילה מים מורכבת משלש אותיות מ' י' וס',

מ' מסמל מעבר, מקוה, מעין, שמטהרים ומעבירים את האדם והכלים מטומאה לטהרה, מוות גם הוא מעבר מחיים זמניים לחיים מנצחיים, ולהבדיל ולד בגימ' 40 מ', ארבעים יום יצירת הולד - **יצירה גשמית**,

לעומת זה גם כאשר עלה משה רבינו וקיבל את ה**יצירה הרוחנית** הגדולה ביותר את התורה הקדושה זה ארך 40 יום,

ואולי מה שיש לומר שיש מ' פתוחה ויש ס' סתומה,

דהנה בחז"ל כתוב על מ' וס' שבלוחות שבנס היו עומדים, והכוונה הרי על ס' סתומה כי היא עמדה בנס כיון שהלוחות היו חרותים מצד לצד,

עומק הדברים, שאמרו חז"ל אל תיקרי חרות אלא חרות, ולכאורה קשה הרי כתוב חרות מלשון חריטה, אלא עומק הדבר שהלוחות היו רוחניות, האבנים היו גשמיים, כיצד יתכן להכניס את האותיות הרוחניות בתוך האבן הגשמית?

אלא, עשרת הדברות היו חרותים מעבר לעבר שזה בעצם החלל, והוא הרי רוחני אין בו ממשות גשמית, ורק העטיפה היא גשמית, וכך אנחנו הרי קרוצי חומר והרוחניות צריכה להיות בתוכנו,

מעתה, האותיות ס' וס' שיש בתוכם אבן היו צריכים לעמוד בנס כי הרי תוכם מלא בחתיכה של האבן, ולפי מה שביארנו המשמעות שאלו האותיות יש בהם ריעותא במהותם שהתוך שלהם הוא גשמי לגמרי, ואולי מסיבה זו אלו שתי האותיות הם שמו של הס"ם, כי הוא הכי קשור לחומר והגשמיות,

מעתה, במילה מים יש את המ' הפתוחה בתחילה ואת המ' הסתומה בסוף, אם כן מ' הסתומה החומרית כנ"ל היא כנגד יצירת הולד הגשמיות, ואילו המ' הפתוחה כנגד ה-40 יום הרוחניים שהיה צריך משה לעלות ולקבל את התורה, וה-י' הוא היהודי שהוא בתפקיד לחבר את המים התחתונים למים העליונים,

מעתה שפיר יוצא שהמים הם גם גשמיות וגם רוחניות כאשר המטרה היא החיבור להעלות את זה, אם יש קמח יש תורה,

מצאתי רמז נפלא שישלים את הדברים, מים במספר, כך: מ-1 עד 40 = 145 מא' עד י' - 55 ומא' עד מ' 145 סה"כ - 345 בגימ' - משה. לכן מתאים לקרוא שמו משה על שם "כי מן המים משיתיהו".

כוחו של רועה ישראל - לדאוג לכל יחיד

"ומִשָּׁה הָיָה רָעָה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֲתָנָהּ פֶּהַן מִדָּוָן וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחֲרֵי הַמִּדְבָּר" וגו' (ג א)

חז"ל במדרש אומרים שמשה נבחר להיות מנהיג ישראל בזכות מעשה שהיה עם שה אחד בצאן של יתרו שהיה רועה וכו'

זה לשון המדרש רבה כאן -

"וְאַף מִשָּׁה לֹא בָחַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּצֹאן, אֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁהָיָה מִשָּׁה רִבֵּינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם רָעָה צֹאנוּ שֶׁל יִתְרוֹ בְּמִדְבָּר, בְּרַח מִסָּנֵי גְדֵי, וְרָץ אַחֲרָיו עַד שֶׁהִגִּיעַ לַחֲסִית, כִּינֵן שֶׁהִגִּיעַ לַחֲסִית, נִדְּמָנָה לוֹ בְּרִכָּה שֶׁל מַיִם, וְעַמֵּד הַגְּדֵי לְשִׁתּוֹת, כִּינֵן שֶׁהִגִּיעַ מִשָּׁה אֶצְלוֹ, אֶמְרוּ אֲנִי לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ שְׂרָץ הָיִיתָ מִפְּנֵי צָמָא, עָנַף אֶתָּה, הִרְפִּיבוּ עַל כְּתָפוֹ וְהָיָה מְהֵלָּה. אֶמְרוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יֵשׁ לָךְ רַחֲמִים לְנֶהֱג צֹאנוּ שֶׁל בְּעוֹר וְדָם כִּף חֲיִיָּה אֶתָּה תִרְעָה צֹאנִי יִשְׂרָאֵל, הָיוּ: וּמִשָּׁה הָיָה רָעָה."

חשבתי על זה פעם, להבדיל ראיתי מקום של מרעה כבשים ואיזה גוי בדואי רועה אותם האם כשנראה אחד מהם סוחר כבש על כתפו נחשוב שבגלל זה הוא מתאים להיות רועה של ישראל?

חשבתי, שהרי עם ישראל הוא 60 ריבוא, ולו יצויר שלאותו גוי היה 60 ריבוא כבשים לא היה טורח עבור כבש בודד, כי המבט שלו הוא על כולם ולא על כל אחד יחיד.

אצל עם ישראל המנהיג צריך להיות אחד כזה שיהיה חשוב לו ההצלחה של כל יחיד ויחיד, ולא רק לבחון כמה השפעה יש ממנו בשביל התועלת הכללית, לזה מתאים מי שדואג לכל שה.

אומרים שבבילי הסדר יהודי כפרי פשוט אמר את הנוסח של ההגדה כנגד ארבעה בנים וכו' וכשהגיע לומר אחד תם וכו' הניח ידיו על העיניים והאריך ב- אחד כמו שמאריכים בקר"ש ואמר - אח-ד-חכם, וכן כשהגיע לאחד רשע האריך מאד ב-אחד.

שאל אותו מישהו למה עושה כך, אמר שהוא לא יודע אבל כך עושים בבית הכנסת בקר"ש כשמגיעים לאחד מאריכים וכו'.

כשסיפרו זאת לפני הבני יששכר הוא אמר שהיהודי הזה למעשה צדק, בגלל שאכן כל אחד הוא יחיד ומיוחד ואין שני ושלישי וכו'. בכך מתרצים את השאלה למה אומרים אחד חכם וכו' אחד תם וכו' ולא אומרים השני וכו', כי כך צריך להיות היחס הנכון.

"וַיֹּאֶל מֹשֶׁה לְשֹׁבֵת אֶת הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת צִפְרָה בְּתוֹ לְמִשָּׁה" (ב כא)

בחז"ל שלשה נזדווגו על הבאר כאן באו בנות יתרו וכו' השידוך נעשה על המים, אצל יצחק גם כן אליעזר בא על עין המים וכו' והשלישי יעקב שבא לבאר ורחל באה עם הצאן וכו'.

השאלה בולטת מה זה משנה שהיה על הבאר מה זה מסמל, ואם השידוכים היו על יד האש, וכי היה לדבר משמעות מסויימת?

ראיתי בספר בן ישי להגאון ר' שלמה פישר זצ"ל על פי הגר"א במשלי, יש שלשה דברים, בור מעין, באר,

בור - מקוה מים, שהמים מכונסים בו, מסמל על חכמה, שאוסף ואוצר ידיעות, בור סוד שאינו מאבד טיפה, כך בתחילת דרכו של אדם הוא מקבל תורה וידיעות חכמה מרבותיו, אם יעשה פלפול לפני שיש לו ידיעות זה לא כל כך רצוי. אומרים בשם הגר"ח מבריסק שהתבטא שזה פלפול של הבל.

מעין - כנגד בינה, בינה זה להבין דבר מתוך דבר זה מקביל למעין שהוא כמעין המתגבר בלי להפסיק אלא נובע עוד ועוד,

באר - כנגד דעת - חיבור של החכמה עם הבינה, השילוב של הידיעות עם ההבנה של דבר מתוך דבר יוצר מציאות חדשה ומושלמת - דעת.

המשל לזה לאיש ואשה, האיש הוא כנגד החכמה, האשה בונה את הולד מלשון בינה, ובינה יתירה ניתנה לנשים, והולד הוא הדבר שנולד מהחיבור ביניהם הדעת.

זאת אומרת שעל ידי השלב השלישי של הדעת אפשר להעביר את הדברים הלאה ולהעמיד תלמידים הגונים וכו'. להגדיל תורה ולהאדירה.

זה ביאור העניין של הזיווג על הבאר, כיון שבאר הוא החלק שכנגד הדעת שם מקום הראוי לזיווג.

באר - זו התורה, עלי באר ענו לה,

במדרש כתוב שיש 48 פעמים באר כנגד 48 קנייני התורה, הואיל משה באר את התורה,

המילוי של המילה 'באר': ב-ית א-לף ר-יש - סה"כ = 830 זה בגימ' אלף עם הכולל. כמו שביארנו במקו"א זה כנגד אלופו של עולם הקב"ה מעניין, שבשירת הבאר בספר במדבר (במדבר כא יז) כתוב, "עלי באר ענו לה" - 474 בגימ' דעת. הוא אשר דיברנו באר כנגד דעת.

"וַיֵּרָא מְלָאךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה" וגו' (ג ב)

יש לבאר את הלשון בלבת אש, למה לא כתוב באש, רש"י מפרש שלהבת אש. מה העניין בזה?

חשבתי דבר ואקווה שזה אמת, ונפלא ביותר,

הגר"א באדרת אליהו מביא מדרש (בראשית רבא יט ז) ועל פיו מבאר את הפסוק שם בפרשת וירא - פרשת העקידה, ד' יראה אשר יאמר היום בהר ד' יראה, [מדובר על מקום העקידה - מקום המקדש, וזה בעצם גם מקום הסנה, שהרי ד' אומר למשה רבינו בצאתכם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה].

אומר המדרש - "מתחילה היתה השכינה למטה, כשחטא אדם נסתלקה לרקיע ראשון וכו' עד שנסתלקה לרקיע השביעי. בא אברהם אבינו ע"ה והורידה משביעי לשישי, בא יצחק והורידה לחמישי כו', בא משה הורידה לארץ".

זאת אומרת שאברהם התחיל להוריד השכינה למטה, וזה מה שכתוב ויקרא אברהם שם המקום ד' יִרְאָה, שהוא התפלל - מי יתן והיה שתבוא השכינה עד אלינו לשכון כבוד בארצנו, ומשה רבינו ע"ה שכתב את התורה הוסיף וכתב - אשר יאמר היום" כלומר בימי משה, "בהר ד' יִרְאָה" כי בימי משה השכינה כבר היתה למטה. ע"כ מדברי הגר"א ז"ל.

לפי זה חשבתי לומר יִרְאָה ו-יִרְאָה אותם אותיות, פעמיים 216 בגימ' 432 בגימ' לבת אולי רמז לבת אש.

"וַיֵּרָא יְיָ כִּי סָר לְרֵאוֹת" (ג ד)

בספר פנינים יקרים פרשת ויחי על הפס' הקבצו ושמעו בני יעקב. מביא מדרש - ביקש יעקב לגלות את הקץ נסתלקה ממנו שכינה אמר שמא יש בכם פסול וכו'

כתב ר' שמשון מאוסטרופולי זיע"א, שהמפרשים כתבו שמה הטעם שהיו ישראל במצרים רד"ו שנים, בגלל שאחי יוסף מכרו את יוסף וצירפו לזה את השכינה ושם ד' אק"ה בגימ' 21 ועשר פעמים כ"א יוצא 210.

ובזה יובן הפס' "וירא ד' כי סר לראות" כי משה רבינו היה סבור שפגמו בשם כ"ו ואם כן לא הגיע עדיין זמן הגאולה, אמר לו הקב"ה אקיה אשר אק"ה נמצא שלא פגמו אלא במספר כ"א ולכן הגיע כבר זמן גאולתן.

אבל יעקב אבינו ידע שלא פגמו בשם כ"ו אלא בשם כ"א, אלא שהוא לא ידע ששיתפו עמו שכינה לכן חשב שלא פגמו אלא 9 אחים כנגד שם אק"ה ולכן ביקש יעקב לגלות את הקץ רצה לומר שבשנת ק"ץ תהיה גאולתן וזה הכוונה שנסתלקה ממנו שכינה היינו שצירפו עמהם שכינה, ויעקב חשש שמא עשו עוד עוון, והשיבו ליעקב ואמרו שמע ישראל וגו' לאמר שצירפו את השם אחד ולכן נשלם עד רדו. [ועיין ברבינו בחיי שכתב שיעקב ראה שבשבטים אין אותיות ק' וצ', דהיינו קץ, וחשב אולי יש בהם חטא וראה שאין בהם גם אותיות ח' וט'].
 אולי רצון שיזכו לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים

ברכת מזל טוב שלוחה לידידנו הנאמן

רבי יעקב שם טוב הי"ו

לרגל הולדת הנכד

בן לחתנו הרב שרעבי הי"ו

יהי רצון שיזכו לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים

השיעור נכתב ונערך מתוך ההקלטה במערכת קול הלשון

ניתן לשמוע שיעורי רמזים על סדר הפרשיות ושיעורים על עניינים בסוגיות הש"ס -

דרך בנק התורה שע"י קול הלשון מספר ישיר בנק התורה : 0732951222, או בלחיצה פעמיים

כוכבית במספר הרגיל: 036171111 להקיש קוד 642106 ואח"כ קוד כניסה 068068 בחירת מדור וכו'

להערות או בקשה לקבל דף זה נא לפנות לכתובת מייל x0527136245@gmail.com

כמו-כן ניתן להשיג את הקונטרסים על המועדים בטלפון - 0534142879 או בכתובת מייל הנ"ל